

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Інститут людини
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

«ПОГОДЖЕНО»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

(О.Б. Жильцов)
пр.вищ.

« _____ 2018 р.

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Вченою радою Інституту людини
Протокол №8 від «25» квітня 2018 р
Учений секретар

Т.П.Спіріна

ПРОГРАМА

з комплексного кваліфікаційного екзамену

галузь знань: 0101 «Педагогічна освіта»
напрямок підготовки: 6.010106 «Соціальна педагогіка»
освітній рівень: «бакалавр»

Схвалено на засіданні
кафедри соціальної педагогіки
та соціальної роботи
Протокол №4 від 18 квітня 2018 р.
Завідувач кафедрою (Т. Г. Веретенко)

2017 – 2018 навчальний рік

Програма з комплексного кваліфікаційного екзамену для спеціальності «Соціальна педагогіка», ОР «бакалавр» / Укл. Т. Г. Веретенко, Т. Л. Лях. – К. : КУ імені Бориса Грінченка, 2018.

Укладачі програми:

Веретенко Тетяна Григорівна – завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, кандидат педагогічних наук, професор;

Лях Тетяна Леонідівна – доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, кандидат педагогічних наук.

© Т.Г. Веретенко, Т.Л. Лях, 2018,
© КУ імені Бориса Грінченка, 2018.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Сучасна підготовка фахівців напряму 0101 «Педагогічна освіта» зі спеціальності: 6.010106 «Соціальна педагогіка» як галузі науково-теоретичних досліджень, розробки та впровадження практичних технологій і технік у роботі в системі «соціум-людина» та «людина-людина» ґрунтується на інтеграції навчальних дисциплін, які спрямовані на забезпечення якості професійної підготовки та забезпеченні ефективності професійної діяльності як у закладах освіти так і у соціальних службах для дітей, сім'ї та молоді.

Актуальним у процесі підготовки майбутніх соціальних педагогів є дотримання співвідношення теоретичного та практичного компонентів, що передбачає формування знань, умінь та навичок та проявляється у багатьох аспектах професійної діяльності.

Професійна підготовка майбутніх соціальних педагогів у вищій школі вимагає сформованості певних особистісних якостей, які забезпечуватимуть успішність майбутньої діяльності (професійна компетентність, професійне мислення, робота в команді, робота з клієнтами, емпатія, комунікативність, аналіз ситуацій та проблем).

Отримання освітнього рівня «бакалавр» зі спеціальності «Соціальна педагогіка» базується на визначення рівня підготовки випускників із нормативних дисциплін циклу професійно-практичної підготовки відповідного навчального плану.

Чинними навчальними планами підготовки спеціалістів соціальної сфери передбачено наступні форми державної атестації: 6.010106 «Соціальна педагогіка», ОР «бакалавр» - комплексний кваліфікаційний екзамен.

Питання до державних екзаменів відповідають змісту робочих навчальних програм дисциплін, які виносяться на державну атестацію згідно з ухвалою кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи (Протокол № 4 від 18 квітня 2018 р.)

Випускники спеціальності «Соціальна педагогіка» повинні мати теоретичні знання та практичні навички з нормативних дисциплін циклу професійно-практичної підготовки відповідно освітніх характеристик фахівців освітнього рівня «бакалавр».

ПРОГРАМА **комплексного кваліфікаційного екзамену**

для спеціальності «Соціальна педагогіка»,
освітнього рівня «бакалавр»

Соціальна педагогіка

Соціальна педагогіка як галузь педагогічної науки (визначення, предмет, об'єкт, мета, завдання, зв'язок з іншими науками). Характеристика соціально-педагогічної діяльності (визначення, мета, завдання, характеристика суб'єктів та об'єктів соціально-педагогічної діяльності). Передумови виникнення соціально-педагогічної діяльності. Механізми соціальної адаптації. Характеристика соціальних інститутів як суб'єктів соціального виховання. Сімейні форми влаштування дітей сиріт, та дітей, позбавлених батьківського піклування (приймна сім'я, ДБСТ, їх характеристики, процедура створення та соціального супроводу). Соціальні інституції як механізми соціалізації, їх характеристика та роль у процесі соціалізації особистості. Характеристика принципів соціально-педагогічної діяльності. Охарактеризуйте фактори соціалізації особистості за А.Мудриком. Сім'я як середовище соціалізації особистості (визначення, сім'я як мала група та соціальний інститут, функції і параметри сім'ї. Девіантна поведінка дітей та молоді як форма соціальної дезадаптації (поняття девіації, причини девіантної поведінки дітей та молоді, види девіантної поведінки). Характеристика делінквентної поведінки дітей та молоді (причини, види, важковиховуваність як передумова делінквентної поведінки. Охарактеризувати емпіричні методи соціально-педагогічного дослідження. Характеристика теоретичних методів соціально-педагогічного дослідження. Зміст та види соціальної профілактики. Зміст та види соціальної реабілітації. Характеристика адиктивної та наркозалежної поведінки дітей і молоді (визначення, види, стадії залежності, ознаки узалежненої поведінки). Структура, напрями й форми роботи соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Соціально-психологічний портрет особистості з обмеженими функціональними можливостями. Соціально-педагогічна робота в центрі соціально-психологічної реабілітації дітей і молоді з функціональними обмеженнями.

Рекомендована література:

1. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі. – Київ : Центр учбової літератури, 2009. – 208 с.
2. Заверико Н. В. Соціальна педагогіка : навч. посіб. – Київ : Видавничий Дім «Слово», 2011. – 240 с.
3. Єжова Т. Є. Соціальна реабілітація дітей-інвалідів : навч. посіб. / Т. Є. Єжова. – Київ : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 284 с.
4. Иванов А. В. Социальная педагогика: учебное пособие / А. В. Иванов и

- др.; под общ.ред. проф. А. В. Иванова. — Москва : Издательско-торговая корпорация «Дашков и К°», 2010. — 424 с.
5. Соціальна педагогіка : навч. посіб. / О. В. Безпалько, І. Д. Зверева, Т. Г. Веретено. ; За ред. О. В. Безпалько. — Київ : Академвидав, 2013. — 312 с.
 6. Соціальна педагогіка : підручник. - 4-те вид. виправ. та доп. / За ред. проф. А. Й. Капської. — Київ : Центр учбової літератури, 2009. — 488 с.
 7. Адресный социальный патронаж семьи и детей : науч.-метод. пособ. / под ред. Л. С. Алексеевой. — Москва : Государственный НИИ семьи и воспитания, 2000.
 8. Антонов В. В. Социология семьи / В. В. Антонов, В.М.Медков. — Москва : [б. и.], 2007.
 9. Безпалько О. В. Організація соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю у територіальній громаді: теоретико-методичні основи : монографія / Ольга Володимирівна Безпалько. — Київ : Наук. світ, 2006.
 10. Інтегровані соціальні служби: теорія, практика, інновації : навч.-метод. комплекс / за ред. І. Д. Зверєвої, Ж. В. Петрочко. — Київ : [б. в.], 2007.
 11. Клейберг Ю. А. Девиантное поведение в вопросах и ответах / Клейберг Ю. А. — Москва : [б. и.], 2007.

Технології соціально-педагогічної роботи

Дати визначення поняття «технології соціальної роботи» та «технології соціально-педагогічної роботи». Дати характеристику базових технологій соціально-педагогічної роботи. Методи соціально-педагогічної роботи. Охарактеризувати основні групи загальнонаукових методів, що використовуються в практиці соціально-педагогічної роботи: педагогічні, психологічні, соціологічні, історичні. Дати характеристику поняття «організаційні форми соціально-педагогічної роботи». Визначити ознаки організаційних форм та їх класифікацію, навести приклади. Психолого-педагогічні умови застосування гри в соціально-педагогічній роботі. Основні види ігрових технік, що застосовуються в практиці соціально-педагогічної роботи та їх приклади. Визначити соціально-педагогічні умови успішного застосування методу доручення. Описати класифікацію доручень. Охарактеризувати техніку чергування творчих доручень. Визначити особливості технологій вуличної соціальної роботи. Організація роботи бригади вуличних соціальних працівників. Назвати основні форми вуличної соціальної роботи. Загальна характеристика технологій профілактики в соціально-педагогічній роботі. Основні завдання соціальної реабілітації у системі профілактики правопорушень у загальноосвітніх навчальних закладах та професійно-технічних училищах). Можливості використання технологій соціальної діагностики в соціально-педагогічній роботі. Соціальна паспортизація, соціометрія, генограма, екомапа як форми оцінки стану колективу чи клієнта. Визначити стратегію взаємодії соціального педагога з засобами масової інформації. Охарактеризувати основні види соціальної реклами. Характеристика технологій соціально-педагогічної

роботи з сім'ями. Основні групи сімей-клієнтів соціально-педагогічної роботи та специфіка роботи з ними. Профілактика правопорушень серед неповнолітніх, засуджених до позбавлення волі, у виховних колоніях. Характеристика технологій соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю з обмеженими функціональними можливостями. Основні форми роботи з даною групою клієнтів. Визначити зміст та основні форми соціально-педагогічної роботи в загальноосвітніх навчальних закладах. Розробити зміст комплексного профілактичного заняття (напрямок профілактики – за вибором студента). Розробити розгорнутий план виступу на педагогічній нараді у загальноосвітньої школи щодо попередження навчальної дезадаптації школярів як умови запобігання правопорушенням. Розробити план роботи з педагогічним колективом загальноосвітнього навчального закладу щодо попередження конфліктів в учнівському колективі та правопорушень серед учнів. Розробити тематику профілактичних соціально-педагогічних бесід. Профілактика правопорушень серед неповнолітніх, засуджених до позбавлення волі, у виховних колоніях. Розробити зміст та структуру тематичної ігрової програми. Розробити зміст комплексного профілактичного заняття (напрямок профілактики – за вибором студента). Розробити зміст роботи школи волонтерів. Презентувати одне заняття. Розробити тематику диспутів соціально-педагогічного спрямування. Презентувати один диспут. Скласти програму роботи соціального педагога на квартал з профілактики правопорушень серед школярів (де було б зазначено основні дії на рівні первинної та вторинної профілактики).

Рекомендована література:

1. Вайнола Р. Х. Технологізація соціально-педагогічної роботи: теорія та практика : навч. посіб. / Р. Х. Вайнола // за ред. С. О. Сисоєвої. – Київ : НПУ імені М.П.Драгоманова, 2008. – 134 с.
2. Завадська Л. М. Технології професійної діяльності соціального педагога : навч. посіб. – Київ : Видавничий Дім «Слово», 2008. – 240 с.
3. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери : за ред. І.Д. Зверєвої. – Київ, Сімферополь : Універсум, 2012. – 536 с.
4. Иванов И. П. Энциклопедия коллективных творческих дел / И. П. Иванов. – Москва : Педагогика, 1989. – 248 с.
5. Соціальна педагогіка : підручник. – 5-те вид. виправ. та доп. / за ред. А. Й. Капської. – Київ : Слово, 2011. – 488с.
6. Соціальна педагогіка : мала енциклопедія / за заг. ред. І. Д. Зверєвої. – Київ : Центр учбової літератури, 2008. – 336 с.
7. Соціальна робота в Україні: навч. посіб. / І. Д. Зверєва, О. В. Безпалько, С. Я. Харченко та ін. ; за заг. ред. І. Д. Зверєвої, Г. М. Лактіонової. – Київ : Центр навчальної літератури, 2004. – 256 с.
8. Тематична зміна у дитячому закладі оздоровлення та відпочинку : [метод. посіб.] / О. В. Биковська, Р. Х. Вайнола, Ж. В. Петрочко ; за заг. ред. Ж. В. Петрочко. – Київ : , 2010. – 324с.
9. Алексеева В. О. Технології соціальної роботи з дезадаптованими

дітьми та молоддю / Валентина Алексеєва, Лілія Костриці. – Київ : Шк. Світ, 2009. – 120 с.

10. Лютий В. П. Технологія соціальної роботи : конспект лекцій / В. П. Лютий. – Розділ 1. – Загальні технології соціальної роботи. – Київ : Академія праці і соціальних відносин, 2003. – 75 с.

11. Сисоева С. О. Основи педагогічної творчості вчителя : навч. посіб. / Сисоева С. О. – Київ : ІСДОУ, 1994. – 112 с.

12. Соціальна робота в Україні: теорія та практика / за заг. ред. А. Я. Ходорчук. – Київ : ДЦССМ, 2002. – 177 с.

13. Соціальна робота з людьми з особливими потребами / [упор.: О. В. Безпалько та ін.] / під заг. ред. І. Д. Зверєвої. – Київ : Наук. Світ, 2002. – 55 с.

Соціально-правовий захист населення

Сутність та принципи відновного правосуддя, особливості використання методу сімейних групових нарад. Конвенція ООН про права дитини як фундаментальний документ щодо забезпечення прав дітей. Сутність, властивості та класифікація прав людини. Сутність міжвідомчого підходу до попередження жорстокого поводження з дітьми та його законодавча регламентація. Заклади державної системи опіки як інститути соціального виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (причини влаштування дітей в заклади, негативні аспекти соціалізації дітей в закладах інтернатного типу, характеристика вихованців, напрями соціально-педагогічної роботи в закладах інтернатного типу). Генеза державної системи соціального захисту населення у 70-90-х рр. ХХ ст.

Рекомендована література:

1. Агаркова Н. І. Педагогічні умови забезпечення соціально-правового захисту старшокласників : дис. канд. пед. наук, 13.00.05. / Агаркова Н. І. – Київ, 2005. – 185 с.

2. Захист житлових та майнових прав дітей: інфор.-метод. реком. [для працівників служб у справах неповнолітніх] / [уклад.: Ж. В. Петрочко, Ю. М. Саєнко, Т. Ф. Прітченко та ін.]. – Київ : ДПСМИ, 2004. – 83 с.

3. Запобігання інституціоналізації дітей раннього віку. Інноваційні технології соціальної роботи з профілактики відмов від новонароджених дітей : метод. посіб. / [автор-упоряд.: Алексєєнко Т. Ф., Безпалько О. В., Братусь І. В. та ін.]; за заг. ред. І. Д. Зверєвої, Ж. В. Петрочко. – Київ : Століття, 2008. – 224 с.

4. Захист і забезпечення дотримання житлових та майнових прав дітей: тематична Державна доповідь про становище дітей в Україні за підсумками 2001 року. – Київ : ДПСМ, 2002. – 160 с.

5. Збірка інформаційних матеріалів та нормативно-правових актів з питань попередження насильства в сім'ї, зокрема над дітьми / [укл. Журавель Т. В.]. – Київ: Видавничий дім "Калита", 2005. – 88 с.

6. Інтегровані соціальні служби: теорія, практика, інновації : навч.-метод. комплекс / [авт.-упор.: Безпалько О. В., Зверєва І. Д., Кияниця З. П. та ін.] / за заг. ред. І. Д.Зверєвої, Ж. В.Петрочко. – Київ : Фенікс, 2007. – 528 с.
7. Ковчина І. М. Підготовка соціальних педагогів до соціально-правової роботи / Ковчина І. М. – Київ : Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2007. – 373 с.
8. Ковчина І.М. Підготовка студентів до соціально-правового захисту особистості : навч.-мет. посіб. / Ковчина І. М. ; за заг. ред. А. Й. Капської. – Київ : НАУ, 2005. – 196 с.
9. Копиленко О. Л. Конвенція ООН про права дитини та законодавство України. Роз'яснення, коментарі / Копиленко О. Л., Сусол О. К., Хомік Л. В. та ін. ; за заг. ред. О. Л. Копиленка. – Київ : РНЦ "ДІНІТ", 2002. – 200 с.

Історія соціально-педагогічної роботи

Становлення соціально-педагогічної роботи в сільських громадах. Роль братських шкіл у соціальному вихованні дітей. Досвід ресоціалізації неповнолітніх правопорушників у соціально-педагогічній діяльності А.С. Макаренка. Зміст ідей Пауля Наторпа як засновника соціальної педагогіки.

Рекомендована література:

1. Антология социальной работы: В 5 т. Социальная политика и законодательство в социальной работе / сост. М.В. Фирсов. – Москва : Сварогъ-НВФ СПТ, 1995. – Т. 5. – 544 с.
2. Горілий А.Г. Історія соціальної роботи в Україні : конспект лекцій / Горілий А. Г. – Тернопіль: ТАНГ, 2001. – 68 с.
3. Елфимова Н. В. История социальной работы: учеб.-метод. пособ. [для студентов вечерней и заочной формы обучения] / Елфимова Н. В. – Москва : Соціум, 2001. – 112 с.
4. Мигович І. Становлення соціальної роботи як науки в Україні.// Соціальна політика і соціальна робота / Іван Мигович. – 1998. – № 1-2.
5. Кузьмин К.В. История социальной работы за рубежом и в России (с древности до начала XX века) / К.В. Кузьмин, Сутырин Б.А. – Москва : Академический Проект, 2002. – 480 с.
6. Мельников В. П. История социальной работы в России : учеб. пособ / В. П. Мельников, Е. И. Холостова – Москва : Маркетинг, 2001. – 344 с.
7. Сірополко С. Історія освіти на Україні / Сірополко С. – Київ : [б. в.], 1991